

Bruxelles, den 25.2.2015
COM(2015) 80 final

ENERGIUNIONSPAKKEN

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG,
REGIONSUDVALGET OG DEN EUROPÆISKE INVESTERINGSBANK**

**En rammestrategi for en modstandsdygtig energiunion med en fremadskuende
klimapolitik**

1. HVORFOR HAR VI BRUG FOR EN ENERGIUNION?

Målet med en modstandsdygtig energiunion med en ambitiøs klimapolitik er at give EU's forbrugere - det være sig både de private forbrugere og virksomheder - sikker og konkurrencedygtig energi til overkommelige priser. Det vil kræve en gennemgribende omlægning af Europas energisystem at nå dette mål.

Vores vision er en energiunion, hvor medlemsstaterne er bevidst om, at de er afhængige af hinanden, når de skal levere energi til deres borgere, og som er baseret på oprigtig solidaritet og tillid. Det er også en energiunion, som taler med én stemme i internationale anliggender.

Vores vision er et integreret kontinentalt energisystem, hvor energien strømmer frit på tværs af grænserne; et system, som er baseret på konkurrence og den bedst mulige brug af ressourcer, og hvor energimarkederne reguleres effektivt på EU-niveau, hvis det er nødvendigt.

Vores vision er en energiunion med en bæredygtig, klimavenlig og varig lavemissionsøkonomi.

Vores vision er stærke, innovative og konkurrencedygtige europæiske virksomheder, som udvikler de industrielle produkter og den teknologi, der er nødvendig for at skabe energieffektivitet og lavemissionsteknologier i og uden for Europa.

Vores vision er en europæisk arbejdsstyrke, som er kvalificeret til at opbygge og forvalte morgendagens energisystem.

Vores vision er, at investorerne får tillid via prissignaler, som afspejler behovene på lang sigt og politiske målsætninger.

Vigtigst af alt er vores vision en energiunion, hvor borgerne er i centrum, og hvor de tager ejerskab af energiomstillingen, drager fordel af nye teknologier, der gør deres regninger mindre, og deltager aktivt på markedet, alt imens de sårbare forbrugere beskyttes.

For at nå dette mål er vi nødt til at bevæge os væk fra en økonomi, der er baseret på fossile brændsler; en økonomi, der er baseret på en centraliseret udbudsbaseret tilgang, og som bygger på gamle teknologier og forældede forretningsmodeller. Vi skal styrke forbrugerne ved at give dem informationer og valgmuligheder og ved at gøre forvaltningen af både udbud og efterspørgsel fleksibel. Vi er nødt til at bevæge os væk fra et fragmenteret system, der er karakteriseret af mangel på koordinering af nationale politikker, markedsbarrierer og energiisolerede områder.

Det europæiske energisystem i tal

De nyeste tal viser, at EU i 2014 importerede 53 % af sin energi, hvilket kostede i omegnen af 400 mia. EUR. Det gør EU til den største energiimportør i verden. I seks medlemsstater er hele gasimporten afhængig af en enkelt ekstern leverandør, hvorfor de er alt for udsatte for udbudschok. Det anslås også, at for hver yderligere 1 % i energibesparelser mindsker gasimporten med 2,6 %¹. 75 % af vores boligmasse er ikke energieffektiv. 94 % af transporten er afhængig af olieprodukter, hvoraf 90 % bliver importeret. Samlet set bruger EU mere end

¹ Kommissionens meddelelse "Energieffektivitet og dens bidrag til energiforsyningsikkerheden og den klima- og energipolitiske ramme for 2030" (COM(2014)0520).

120 mia. EUR om året - direkte eller indirekte - på energisubsidier, som ofte ikke er berettigede². Der er brug for at investere mere end 1 billion EUR i energisektoren i EU - og det bare inden 2020³.

Engrospriserne for elektricitet i de europæiske lande ligger på et lavt niveau, om end de stadig ligger 30 % højere end priserne i USA. Samtidig er elektricitetspriserne efter skat for de private forbrugere steget med gennemsnitligt 4,4 % i perioden 2012-2013. Engrospriserne er stadig mere end dobbelt så høje som i USA⁴. Prisforskellen i forhold til andre økonomier påvirker den europæiske industris konkurrenceevne, navnlig vores energiintensive industrier.

Europæiske virksomheder, der leverer vedvarende energi, har en samlet årlig omsætning på 129 mia. EUR og beskæftiger over en million mennesker⁵. Europæiske virksomheder har en andel på 40 % af alle patenter inden for vedvarende energi⁶. Udfordringen er at bevare Europas førerposition inden for globale investeringer i vedvarende energi⁷.

I dag har Den Europæiske Union har energiregler på europæisk niveau, men i praksis findes der 28 nationale lovrammer. Det kan ikke fortsætte sådan. Der er brug for et integreret energimarked, som øger konkurrencen, fører til større markedseffektivitet gennem bedre brug af energiproduktionsfaciliteter i hele EU og medfører overkommelige priser for forbrugerne.

Detailmarkedet fungerer ikke ordentligt. Mange private forbrugere har et for lille udvalg af energileverandører og for lidt kontrol over deres egne energiomkostninger. En urimelig stor procentdel af de europæiske husholdninger har ikke råd til at betale deres energiregninger.

Energiinfrastrukturen ældes og er ikke tilpasset den stigende produktion af vedvarende energi. Der er brug for at tiltrække investeringer, men den nuværende markedsudformning og de nationale politikker giver ikke de rette incitamenter eller er tilstrækkeligt forudsigelige for potentielle investorer.

Der findes stadig energi-øer, fordi mange markeder ikke er ordentligt forbundet med deres naboer. Det er med til at øge omkostningerne for forbrugerne og skaber sårbarhed hvad angår energisikkerhed.

Vi er stadig førende inden for innovation og vedvarende energi, men andre dele af verden indhenter os med hastige skridt, og vi har allerede tabt terræn, når det gælder visse rene lavemissionsteknologier.

Øgede investeringer i højteknologiske, globalt konkurrerende virksomheder gennem stabil politik vil skabe beskæftigelse og vækst i Europa. Der vil opstå nye erhvervssektorer, forretningsmodeller og jobprofiler. Disse gennemgribende forandringer vil i høj grad påvirke alle aktører i energisystemet, herunder forbrugerne.

² Meddelelse fra Kommissionen om en EU-strategi for energisikkerhed, COM (2014) 330.

³ Kommissionens overslag. Det Internationale Energiagentur (IEA) anslår, at der frem til 2025 er behov for 1,3 billion EUR til produktion, transport og distribution.

⁴ Beregninger fra GD Energi baseret på markedsrapporter fra Platt og data fra IEA for det første halvår 2014.

⁵ Eur'Observeurs rapport fra 2014.

⁶ Sammenlignet med en EU-andel på 32 % i det samlede antal globale patenter.

⁷ UNEP-BNEF "Global Trends in Renewable Energy Investments 2014".

Europa skal træffe de rigtige valg nu. Hvis vi fortsætter den nuværende kurs, vil den uundgåelige omstilling til en lavemissionsøkonomi blive sværere på grund af de økonomiske, sociale og miljømæssige omkostninger ved fragmenterede nationale energimarkeder. De nuværende lave olie- og gaspriser er, så længe det varer, en historisk mulighed, som når den kombineres med de faldende omkostninger i forbindelse med mindre forurenende energiformer, en stærk EU-klimapolitik og fremkomsten af nye teknologier, kan lede EU's energipolitik i den rigtige retning, nemlig mod en energiunion.

2. VEJEN FREM

Energiunionens strategi har fem gensidigt understøttende og tæt forbundne *dimensioner*, som har til formål at skabe større energisikkerhed, bæredygtighed og konkurrenceevne:

- Energisikkerhed, solidaritet og tillid
- Et fuldt ud integreret europæisk energimarked
- Energieffektivitet, der bidrager til en begrænsning af efterspørgslen
- Dekarbonisering af økonomien
- Forskning, innovation og konkurrenceevne

2.1. Energisikkerhed, solidaritet og tillid

I maj 2014 slog Kommissionen i sin strategi for energisikkerhed⁸ fast, at EU fortsat er sårbar over for energichok, og opfordrede de politiske beslutningstagere på nationalt niveau og EU-niveau til at gøre borgerne klart, at der er valg, der må træffes, hvis vores afhængighed af særlige brændsler, energileverandører og transportruter skal mindskes. Energiunionen bygger på denne strategi.

De primære drivkræfter bag energisikkerhed er fuldførelse af det indre marked for energi og et mere effektivt energiforbrug. Det kræver større gennemsigtighed såvel som solidaritet og tillid medlemsstaterne imellem. EU's energisikkerhed er tæt knyttet til EU's naboer.

Fælles strategier på energiområdet kan gøre alle dele af Den Europæiske Union stærkere, f.eks. i tilfælde af forsyningsknappehed eller -afbrydelser. Solidaritet i energianliggender er udtrykkeligt nævnt i traktaten, og det er en central del af energiunionen.

Diversificering af forsyningen (energikilder, -leverandører og -transportruter)

De seneste måneders politiske udfordringer har vist, at diversificering af energikilder, -leverandører og -transportruter er afgørende for sikre og modstandsdygtige energiforsyninger til Europas borgere og virksomheder, som til enhver tid forventer at have adgang til energi til overkommelige og konkurrencedygtige priser. For at sikre diversificering af gasforsyningerne skal arbejdet med den sydlige gaskorridor intensiveres, så de centralasiatiske lande kan eksportere deres gas til Europa. I Nordeuropa er udviklingen af terminaler til flydende gas med flere forskellige leverandører med til at øge energisikkerheden betydeligt. Dette eksempel bør følges i Central- og Østeuropa og i Middelhavsområdet, hvor en terminal til flydende gas p.t. er under udarbejdelse.

⁸ COM(2014) 330.

Opbygning af infrastrukturen, så den kan levere gas fra nye kilder til EU, er et projekt, der involverer mange partnere, og som både er kompliceret og dyrt. Det kræver en målrettet indsats fra EU's side at tage hånd om disse spørgsmål. Kommissionen vil øge sin støtte til denne proces ved at anvende alle tilgængelige finansieringsinstrumenter i Unionen, navnlig den fremtidige europæiske fond for strategiske investeringer (EFSI), og fuldt ud involvere de europæiske finansielle institutioner. Der er imidlertid også brug for, at den nødvendige infrastruktur er på plads i EU, herunder muligheden for at kunne sende energi i begge retninger, så der kan leveres gas der, hvor der er behov.

Vi vil undersøge det fulde potentiale af flydende naturgas (LNG), herunder som backup i krisesituationer, hvor der ikke kommer tilstrækkeligt med gas til Europa gennem det eksisterende rørssystem. Øget handel med LNG vil hjælpe med at bringe verdens naturgaspriser tættere på hinanden. Priserne på LNG har de senere år været høje sammenlignet med rørledningsgas grundet de høje omkostninger ved likvidation, forgasning og transport samt efterspørgslen i Asien. Kommissionen vil for tage hånd om disse problemer udarbejde en omfattende LNG-strategi, som også vil fokusere på den transportinfrastruktur, der er påkrævet for at forbinde adgangspunkterne til LNG med det indre marked. Der vil i den forbindelse også blive fokuseret på potentialet ved lagring af gas i Europa og den lovramme, der er nødvendig for at sikre en tilstrækkelig gasforsyning til vinterperioderne. Kommissionen vil desuden arbejde på at fjerne forhindringerne for LNG-import fra USA og andre LNG-producerende lande.

EU's importafhængighed og de globale klimaforandringer taget i betragtning, er der behov for, at vi træffer yderligere foranstaltninger, der kan begrænse vores olieforbrug. Oliepriserne er p.t. lave pga. af overproduktion i kombination med lavere forbrug og øget energieffektivitet⁹.

EU er i høj grad afhængig af import af nukleare brændsler og lignende ydelser til medlemsstater, hvor nuklear energi er en del af energimixet. Diversificering af forsyningen er afgørende for at sikre forsyningssikkerheden. Kommissionen vil ajourføre og skærpe kravene til de oplysninger, der skal fremlægges i henhold til artikel 41 i Euratomtraktaten, og som omhandler nukleare anlægsprojekter.

Hjemligt produceret energi bidrager også til at reducere Europas energiafhængighed. Der er især tale om vedvarende energi, som skal bruges til dekarbonisering, såvel som konventionelle — og for de medlemsstater, der vælger denne løsning — ukonventionelle fossile ressourcer. Udvinding af olie og gas fra ukonventionelle kilder i Europa som f.eks. skifergas er en mulighed, forudsat at adressere spørgsmålene om almenhedens accept og de miljømæssige konsekvenser

Samarbejde om forsyningssikkerheden

Medlemsstaterne, transmissionssystemoperatørerne, energiindustrien og alle andre interessenter er nødt til at arbejde tæt sammen for at sikre en høj grad af energisikkerhed for Europas borgere og virksomheder.

⁹ EU vil i kraft af sin førerposition fortsat sætte standarderne og fremme effektivitetsforbedringer på globalt plan, hvormed det fremtidige olieforbrug og følgelig EU's afhængighed reduceres.

Hvad angår olie, er der allerede taget skridt fremad med vedtagelsen af direktivet om olielagre i 2009¹⁰, som fastsætter medlemsstaternes forpligtelse til at opbygge og vedligeholde minimumslagre af råolie og olieprodukter.

Medlemsstaterne skal forsikres om, at de i tilfælde af forsyningsknaphed kan regne med deres naboer. Kommissionens rapport fra 2014 om kortsigtet modstandsdygtighed i gassektoren¹¹ understreger behovet for et styrket samarbejde i tilfælde af forsyningsafbrydelser. Kommissionen vil med henblik på at indføre fælles krisestyring foreslå forebyggende planer og nødplaner på regionalt og europæisk niveau, som omfatter Energifællesskabets kontraherende parter. Solidariteten mellem medlemsstaterne, især i krisetider, skal øges. Ovenstående emner og de erfaringer, der er høstet i forbindelse med gennemførelsen af forordningen, vil blive taget i betragtning i forbindelse med, at der fremlægges forslag om en revidering af forordningen om gasforsynings sikkerhed.

Kommissionen vil vurdere mulighederne for frivillige mekanismer, der kan samle efterspørgslen ved fælles indkøb af gas i krisetider og i tilfælde, hvor medlemsstaterne er afhængige af en enkelt leverandør. Disse vil fuldt ud skulle overholde WTO-reglerne og EU's konkurrenceregler.

Flere medlemsstater har for øjeblikket ikke fastsat tilstrækkelige rammer for elektricitetsforsynings sikkerhed og anvender forældede og usammenhængende fremgangsmåder til vurdering af elektricitetsforsynings sikkerheden. Kommissionen vil i samarbejde med medlemsstaterne fastlægge en række niveauer for acceptable risici i forbindelse med forsyningsafbrydelser og udarbejde en objektiv, europæisk og faktabaseret metode til vurdering af forsynings situationen i medlemsstaterne. Metoden vil tage højde for strømme på tværs af grænserne, variabel produktion af vedvarende energi, styring af efterspørgslen og lagringsmuligheder. Der bør kun udvikles kapacitetsmekanismer til varetagelse af forsynings sikkerheden, hvis en vurdering af et regionalt systems tilstrækkelighed viser, at der er behov herfor, under hensyntagen til potentialet for energieffektivitet og efterspørgselsreaktionen¹².

Et stærkere Europa på de globale energimarkeder

Energiunionen er ikke et indad skuende projekt. Et stærkere og mere forenet EU kan indgå i en mere konstruktiv dialog med sine partnere - til fælles bedste.

Energipolitik bliver ofte brugt som et udenrigspolitisk værktøj, navnlig i de store leverandør- og transitlande. Der skal tages højde herfor, når Europas eksterne energipolitik bliver drøftet.

Den Europæiske Union er derfor nødt til at blive bedre til at vise sit værd på de globale energimarkeder. EU vil sammen med sine vigtigste partnere arbejde mod et forbedret forvaltningssystem for energi, som skal føre til mere konkurrencedygtige og gennemsigtige globale energimarkeder.

EU's handelspolitik bidrager til større energisikkerhed og diversificering ved at energirelaterede bestemmelser indarbejdes i handelsaftaler med EU's partnere. Når EU

¹⁰ Rådets direktiv 2009/119/EF af 14. september 2009 om forpligtelse for medlemsstaterne til at holde minimumslagre af råolie og/eller olieprodukter.

¹¹ COM(2014) 654 final.

¹² Se Kommissionens meddelelse "Det indre marked for elektricitets realisering og den mest effektive offentlige intervention", C(2013) 7243.

forhandler aftaler med lande, som er vigtige set fra et forsyningssikkerhedsmæssigt synspunkt, vil Kommissionen gøre det til en prioritet at forhandle energispecifikke bestemmelser, der bidrager til energisikkerhed, herunder især adgang til ressourcer, og energiunionens mål for bæredygtig energi ind i disse aftaler. Kommissionen vil generelt følge en aktiv handels- og investeringsdagsorden på energiområdet, herunder adgang til udenlandske markeder for europæisk teknologi og europæiske tjenester¹³.

EU vil som del af et revitaliseret energi- og klimadiplomati bruge alle sine udenrigspolitiske instrumenter for at etablere strategiske energipartnerskaber med stadig vigtigere leverandør- og transitlande eller -regioner såsom Algeriet og Tyrkiet, Aserbajdsjan og Turkmenistan, Mellemøsten og Afrika samt andre potentielle leverandører.

EU vil videreudvikle sit partnerskab med Norge, som er EU's næststørste leverandør af råolie og naturgas. EU vil også fremover integrere Norge fuldt ud i sin interne energipolitik. EU vil tillige udvikle sine partnerskaber med lande som USA og Canada.

Når de rette forhold er til stede, vil EU overveje en omdefinering af energiforbindelsen med Rusland, som bygger på lige konkurrencevilkår med hensyn til markedsåbninger, fair konkurrence, miljøbeskyttelse og -sikkerhed, til fordel for begge parter.

Der vil være særlig fokus på en ajourføring af det strategiske partnerskab om energi med Ukraine. Dermed vil der blive taget hånd om problemerne med hensyn til Ukraines rolle som transitland og landets energimarkedsreformer, såsom opgradering af gasnettet, fastsættelse af en passende lovramme for elektricitetsmarkedet og forøgelse af energieffektiviteten som en måde, hvorpå landet kan reducere sin afhængighed af importeret energi.

I vores umiddelbare nabolag vil Kommissionen foreslå en styrkelse af Energifællesskabet med henblik på at sikre en effektiv gennemførelse af EU's energi-, miljø- og konkurrencelovgivning og energimarkedsreformer og fremme investeringer i energisektoren. Målet er en tættere integration af EU og Energifællesskabets energimarkeder. Der vil blive taget højde for de energipolitiske forbindelser til partnerlandene om den europæiske naboskabspolitik (ENP) i den igangværende revidering af ENP.

Større åbenhed om gasforsyningen

Et vigtigt aspekt af sikringen af energisikkerhed (navnlig for gas) er, at aftaler om køb af energi fra tredjelande skal overholde EU-lovgivningen fuldt ud. En sådan overensstemmelseskontrol af mellemstatslige aftaler og dertilhørende kommercielle aftaler, som er baseret på den relevante afgørelse¹⁴, bliver for øjeblikket udført efter, at en medlemsstat og et tredjeland har indgået en aftale. Det har vist sig, at det i praksis er meget svært at genforhandle disse aftaler. Underskrivernes forhandlingsposition er allerede fastlagt, og det skaber politisk pres for ikke at ændre nogen af aftalens aspekter. I fremtiden skal Kommissionen på et tidligt tidspunkt orienteres om forhandlinger om mellemstatslige aftaler, så en forudgående vurdering af aftalernes overensstemmelse med det indre markeds regler og forsyningssikkerhedskriterierne er sikret. Kommissionens

¹³ Initiativer som eksempelvis "handel med grønne varer" vil hjælpe med at fremme produkter, som er med til at reducere CO²-emissionerne, gavner miljøet og skaber vækst og beskæftigelse i EU.

¹⁴ Afgørelse nr. 994/2012/EU om indførelse af en mekanisme for udveksling af oplysninger vedrørende mellemstatslige aftaler mellem medlemsstaterne og tredjelande på energiområdet.

deltagelse i sådanne forhandlinger med tredjelande og et skridt fremad mod standardkontraktbestemmelser vil kunne medvirke til en mere effektiv afværgelse af unødigt pres og sikre overholdelsen af europæiske regler. Kommissionen vil derfor revidere afgørelsen om mellemstatslige aftaler og fremlægge forslag, der skal sikre, at EU taler med en fælles stemme, når der forhandles med tredjelande.

Kommissionen vil i forbindelse med revideringen af forordningen om gasforsyningsikkerhed foreslå, at kommercielle gasforsyningskontrakter, som kan have betydning for EU's energisikkerhed, gøres mere gennemsigtige, under hensyntagen til beskyttelse af følsomme oplysninger.

2.2. Et fuldt ud integreret indre energimarked

Til trods for de seneste års fremskridt leverer Europas energisystem stadig ikke de forventede resultater. Den nuværende markedsudformning giver ikke tilstrækkelige investeringer. Markedskoncentration og svag konkurrence er fortsat et problem, og det europæiske energilandskab er stadig alt for fragmenteret. Vi er nødt til at give et nyt politisk skub, hvis vi skal fuldføre det indre marked for energi.

Det indre markeds "hardware": forbindelse af markederne ved hjælp af sammenkobling

På nuværende tidspunkt er de europæiske elektricitets- og gastransmissionssystemer, især grænseoverskridende forbindelser, ikke tilstrækkelige til at få det indre marked for energi til at fungere korrekt og forbinde de resterende energi-øer til det primære elektricitets- og gasnet.

De senere år er arbejdet med infrastrukturprojekter tiltaget, og så meget desto mere set i lyset af de seneste begivenheder ved EU's østlige grænser. I 2013 udvalgte Den Europæiske Union 248 energiinfrastrukturprojekter af fælles interesse. Listen vil blive gennemgået og ajourført senere i år og derefter igen hvert andet år¹⁵. I 2014 valgte den europæiske sikkerhedsstrategi 33 infrastrukturprojekter, som er afgørende for at øge forsyningssikkerheden og forbedre forbindelserne mellem energimarkederne.

Der er fastsat et specifikt minimumsmål for sammenkobling af elnettet på 10 % af den installerede elproduktionskapacitet i medlemsstaterne; et mål, som skal nås inden 2020. De foranstaltninger, der er nødvendige for at nå dette mål, er fastsat i den meddelelse fra Kommissionen, som offentliggøres sammen med denne strategiske ramme for energiunionen. I 2016 vil Kommissionen rapportere om de foranstaltninger, der er nødvendige for at nå målet på 15 % inden 2030.

Omstillingen til et mere sikkert og bæredygtigt energisystem vil kræve enorme investeringer i produktion, net og energieffektivitet i en anslået størrelsesorden på 200 mia. EUR om året i løbet af det næste årti¹⁶. Selv om det er den private sektor, som vil foretage størstedelen af disse investeringer, er adgang til finansiering altafgørende. Der er allerede midler til rådighed fra Den Europæiske Investeringsbank og Connecting Europe-faciliteten samt finansiering under de europæiske struktur- og investeringsfonde. Derudover vil den fremtidige europæiske fond for strategiske investeringer yde yderligere støtte og således øge adgangen til finansiering af projekter af europæisk

¹⁵ Denne ajourføring vil omfatte strategiske Projekter af interesse for Energifællesskabet, som er vigtige for at øge energiunionens forsyningssikkerhed, hvis de også opfylder kriterierne for at blive energiinfrastrukturprojekter af fælles interesse.

¹⁶ En investeringsplan for Europa, COM(2014) 903.

interesse, som eksempelvis projekter inden for energinet, vedvarende energi og energieffektivitet. Kommissionen vil undersøge forslag om energiinvesteringsordninger, som samler ressourcerne for at finansiere økonomisk levedygtige investeringer, uden at det medfører markedsfordrejninger og -fragmentering.

Investorer kan bruge den investeringsportal, som vil blive oprettet som en del af den europæiske fond for strategiske investeringer. Portalen skal øge gennemsigtigheden af EU's investeringsprojektpipeline, så potentielle investorer har adgang til information. Kommissionen vil ligeledes samle oplysninger om infrastrukturprojekter, der finansieres via Connecting Europe-faciliteten og EU's samhørighedspolitiske midler, med henblik på at skabe større sammenhæng i den brede vifte af eksisterende finansieringsordninger og således maksimere deres virkninger.

Kommissionen vil, særligt i forbindelse med opfølgningen på energiinfrastrukturprojekterne af fælles interesse, jævnligt gøre status over gennemførelsen af de store infrastrukturprojekter, som er en del af energiunionen. Kommissionen vil som del af denne status hvert år udarbejde en rapport om fremskridtene mod at nå målet for sammenkobling af elnettet på 10 % med et særligt fokus på gennemførelse af de regionale handlingsplaner. Endelig vil Kommissionen etablere et særligt energiinfrastrukturforum, hvor fremskridtene vil blive drøftet af medlemsstaterne, de relevante regionale samarbejdsgrupper og EU's institutioner. Forummet vil træde sammen første gang i slutningen af 2015.

Gennemførelse og opgradering af det indre marked for energis "software"

Fuld gennemførelse og streng håndhævelse af eksisterende energilovgivning og anden relateret lovgivning er den højeste prioritet for etablering af energiunionen. Det giver ingen mening at udvikle nye politikker og tilgange på et svagt grundlag.

Kommissionen vil i den forbindelse bruge alle tilgængelige politiske instrumenter og insistere på, at medlemsstaterne fuldt ud gennemfører og håndhæver den tredje pakke vedrørende det indre marked for energi, især hvad angår ejermæssig adskillelse og de regulerende myndigheders uafhængighed. Visse forhåndsbetingelser skal være opfyldt, så de europæiske struktur- og investeringsfonde kan anvendes til medfinansiering af energiinvesteringer. Det vil være med til at sikre overensstemmelse med EU's energilovgivning.

Streng håndhævelse af traktatens konkurrenceregler vil hjælpe med at forhindre virksomheder i at forstyrre det indre marked for energi. Energistrømmene kan flyde frit, når håndhævelse af kartel- og monopolreglerne forhindrer territoriale restriktioner i forsyningskontrakterne såvel som afskæring fra tidligere og efterfølgende markedsled og lukning af net (herunder sammenkoblinger). Kommissionen vil gennem håndhævelse af EU's konkurrencelovgivning ligeledes se på dannelsen og udviklingen af energipriser.

Et velfungerende indre marked for energi har brug for en effektiv lovramme. Ved den tredje pakke vedrørende det indre marked for energi oprettes der organer, som skal sikre samarbejdet mellem transmissionssystemoperatørerne og lovgiverne. Disse organers funktion vil blive styrket i forbindelse med drøftelserne af markedsudformningen. Organernes beslutninger afspejler i øjeblikket stadig nationale synspunkter.

Hvis udfordringerne i det forandrede energisystem skal kunne tackles, er der behov for en meget større integration af transmissionssystemdriften. Det europæiske net af transmissionssystemoperatører for elektricitet og gas (ENTSO-E/G) som også blev

etableret ved den tredje pakke vedrørende det indre marked for energi, vil skulle opgraderes, hvis det skal kunne udfylde en sådan rolle. Der vil skulle etableres regionale driftscentre, som på effektiv vis kan planlægge og forvalte grænseoverskridende elektricitets- og gasstrømme.

Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (ACER) blev oprettet ved den tredje pakke vedrørende det indre marked for energi med det formål at bistå nationale lovgivere, især i forbindelse med grænseoverskridende problemstillinger. ACER agerer dog for øjeblikket primært via henstillinger og udtalelser. Fordi agenturet har meget begrænsede beslutningsrettigheder, dvs. at det kun kan træffe beslutninger, hvis de nationale lovgivere anmoder herom, eller hvis disse ikke får truffet en beslutning inden for en givet tidsfrist. EU-lovgivningen for det indre marked bør forstærkes ved at styrke ACERs beføjelser og uafhængighed markant, så agenturet kan udføre sin tilsynsfunktion på europæisk niveau og således effektivt overvåge udviklingen af det indre marked for energi og de relaterede markedsbestemmelser såvel som løse alle de grænseoverskridende problemer, det er nødvendigt for at skabe et smidigt indre marked¹⁷.

Den tredje pakke vedrørende det indre marked for energi muliggør vedtagelsen af netregler, der skal hjælpe med at harmonisere elektricitets- og gasstrømmene på tværs af forskellige transmissionssystemer. Dette arbejde skal fuldføres for at sikre, at de grænseoverskridende energimarkeder fungerer bedre.

Markedsintegration af elproduktionen fra vedvarende energikilder kræver fleksible markeder, både på udbuds- og efterspørgselssiden, og både inden og uden for en medlemsstats grænser. Elektricitetsnettene skal derfor udvikles betydeligt. Der er behov for at udvide mulighederne for decentral energiproduktion og forvaltning af efterspørgselssiden, herunder intraday-markeder, med henblik på at udvikle nye fjernforbindelser for højspændingselektricitet (supernet) og nye lagringsteknologier.

Kommissionen vil forberede et ambitiøst lovforslag om en ny udformning af elektricitetsmarkedet og om forbindelse af engros- og detailmarkederne. Det vil øge forsyningssikkerheden og sikre, at elektricitetsmarkedet er bedre tilpasset den energiomstilling, der vil medføre et væld af nye producenter, navnlig af vedvarende energi, og sikre at forbrugerne fuldt ud kan deltage på markedet, især gennem styring af efterspørgslen. Tættere integration, herunder på regionalt plan, øget grænseoverskridende handel og udvikling af både kortsigtede og langsigtede markeder med effektiv prisdannelse vil sende de rette investeringssignaler og give den nødvendige fleksibilitet, der muliggør markedsintegration af nye energikilder.

Et fuldt ud fungerende indre marked for energi, som sender effektive investeringssignaler, er den bedste måde at mindske behovet for kapacitetsmekanismer på. Kommissionen har allerede fastsat retningslinjer¹⁸ og regler¹⁹, som skal begrænse de skadelige virkninger af dårligt udformede, fragmenterede og ukoordinerede offentlige interventioner. En effektiv anvendelse af disse retningslinjer er imidlertid kun første

¹⁷ Eksempler herpå kunne være beslutninger vedrørende ny infrastruktur, som berører mere end to medlemsstater, undtagelser fra fysisk gennemstrømning i begge retninger i henhold til forordningen om gasforsyningssikkerhed, grænseoverskridende omkostningsfordeling i henhold til TEN-E-forordningen eller lignende.

¹⁸ Se Kommissionens meddelelse "Det indre marked for elektricitets realisering og den mest effektive offentlige intervention", C(2013) 7243.

¹⁹ Meddelelse fra Kommissionen — Retningslinjer for statsstøtte til miljøbeskyttelse og energi 2014-2020, EUT C 200 af 28.6.2014, s. 1.

skridt på vejen mod at sikre, at divergerende nationale markedsordninger, som eksempelvis kapacitetsmekanismer og ukoordinerede ordninger for vedvarende energi, bliver mere forenelige med det indre marked²⁰. Selv om de i nogle tilfælde er påkrævede og berettigede for at rette op på markedssvigt, har visse former for offentlige interventioner haft alvorlige negative konsekvenser for det indre energimarkeds effektive funktionsmåde. Kommissionen vil arbejde tæt sammen med medlemsstaterne for at sikre, at kapacitetsmekanismerne og støtten til vedvarende energi er i fuld overensstemmelse med gældende regler og ikke forstyrrer det indre marked for energi. De miljøskadelige subsidier skal fuldstændigt udfases²¹. Et reformeret emissionshandelssystem vil ligeledes spille en vigtig rolle med hensyn til at sende de rette investeringssignaler.

Endelig vil Kommissionen sikre større gennemsigtighed i sammensætningen af energiomkostningerne og -priserne ved regelmæssig og indgående overvågning og rapportering, herunder om energiomkostningerne og -prisernes indvirkning på konkurrenceevnen. Der vil være særlig fokus på offentlige interventioner såsom regulerede tariffer, energibeskatning og energipolitik samt graden af offentlig støtte og indvirkningen på prisme mekanismerne, herunder underskud relateret til energitarifferne.

Øget regionalt samarbejde inden for en fælles EU-ramme

I en energiunion skal medlemsstaterne koordinere og samarbejde med deres naboer, når de udvikler deres energipolitikker.

Den tekniske gennemførelse af de forskellige elementer af vores energiunionsstrategi vil blive meget kompleks. Visse elementer, såsom nye markedsordninger for kortsigtede markeder for gas og elektricitet eller integration af transmissionssystemoperatørernes arbejde, bør udvikles og gennemføres på regionalt niveau som et skridt fremad mod integrationen i et marked, der omfatter hele EU. Eksisterende ordninger som eksempelvis Det Pentalaterale Energiforum eller planen for sammenkobling af det baltiske energimarked (BEMIP) er initiativer, som der kan bygges videre på. Succeserne i disse regioner skal fungere som katalysator for andre regioner. Kommissionen vil sikre, at alle regionale initiativer udvikles på en sammenhængende vis og fører til et fuldt ud integreret indre marked for energi.

På grund af områdets særlige sårbarhed er der behov for at forbedre samarbejdet og øge solidariteten og tilliden i Central- og Sydøsteuropa. Målrettede samarbejdsordninger vil hjælpe med at fremme integrationen af disse markeder i det bredere europæiske energimarked, hvilket vil kunne forbedre energisystemets likviditet og modtandsdygtighed og muliggøre fuld brug af regionens energieffektivitet og potentiale for vedvarende energi. I den forbindelse vil Kommissionen se det som en vigtig prioritet at udarbejde konkrete initiativer.

Hvad angår de nordlige have og Østersøen vil Kommissionen arbejde sammen med medlemsstaterne og industrien med henblik på at sænke omkostningerne for disse offshore energisystemer.

Nye muligheder for forbrugerne

²⁰ Anvendelsen af retningslinjerne for miljø- og energistøtte på de støtteordninger, der er godkendt til dato, har delvist afbødet virkningerne ved fragmentering, men yderligere tiltag er dog stadig nødvendig.

²¹ Se Køreplanen til et ressourceeffektivt Europa (KOM(2011) 571) og meddelelsen fra 2012 om det indre energimarked (COM(2012) 663), og de relaterede G20-bestemmelser.

I en energiunion bør forbrugerne i en medlemsstat kunne træffe informerede valg og frit og enkelt købe deres energi fra en leverandør i en anden medlemsstat. Dette kræver yderligere tilpasning af de eksisterende nationale lovrammer, eftersom langt størstedelen af de europæiske private forbrugere fortsat er passive forbrugere. I visse medlemsstater har forbrugerne et begrænset udvalg af leverandører, og det er relativt omstændeligt at skifte fra en leverandør til en anden.

For at styrke forbrugerne skal medlemsstaterne og deres myndigheder fuldt ud gennemføre og håndhæve de eksisterende europæiske regler, herunder reglerne om forbrugerbeskyttelse. Regionale og lokale myndigheder bør ligeledes træffe de nødvendige støtteforanstaltninger, så forbrugerne har adgang til forståelig og let tilgængelig information og brugervenlige værktøjer, og så de får finansielle incitamentter til at spare på energien.

Intelligente teknologier vil hjælpe forbrugerne og de energitjenesteselskaber, der arbejder for dem, med at udnytte de forhåndenværende muligheder på energimarkedet ved selv at tage kontrollen over deres energiforbrug (og eventuel egen produktion). Det vil gøre markedet mere fleksibelt og potentielt reducere forbrugernes energiregninger.

Kommissionen vil fortsat presse på for at opnå standardisering, støtte den nationale udbredelse af intelligente målere²² og fremme den videre udvikling af intelligente apparater og intelligente net, så fleksibelt energiforbrug kan betale sig. Den vil skabe synergi mellem energiunionen og dagsordenen for et digitalt indre marked og træffe foranstaltninger, som skal sikre beskyttelse af privatlivets fred og cybersikkerhed.

Det vil imidlertid kun virke, hvis markedspriserne sender de rigtige signaler. I en række medlemsstater begrænser regulerede tariffer stadig udviklingen af effektiv konkurrence, hvilket hæmmer investeringerne og fremkomsten af nye markedsaktører. Regulerede slutbrugerpriser anvendes ofte til at beskytte de private forbrugere og endog erhvervskunder mod stigninger i energiomkostningerne. Konsekvenserne af sådanne foranstaltninger rammer de kunder, elektricitetsvirksomheder og/eller de offentlige finanser, som ikke er omfattet af reguleringen, når der opstår underskud relateret til energitarifferne. Disse foranstaltninger kan dog på lang sigt skade interesserne for de forbrugere, som de egentlig skal hjælpe. Kommissionen vil stræbe efter at udfase de regulerede priser under kostprisen ved hjælp af rammerne for konkurrence og økonomisk forvaltning. Den vil ligeledes opfordre medlemsstaterne til at udarbejde en køreplan for udfasning af alle regulerede priser.

Beskyttelse af sårbare forbrugere

Energifattigdom påvirker leveforhold og sundhed i negativ retning og kan skyldes mange ting, men er som oftest resultat af en kombination af lav indkomst og generelle fattigdomsforhold, ineffektive ejendomme og en boligbesiddelsesform, som ikke fremmer energieffektivitet. Energifattigdom håndteres bedst ved en kombination af foranstaltninger, især inden for det sociale område og inden for de nationale, regionale og lokale myndigheders beføjelser. Når medlemsstaterne udfaser prisreguleringen, er de nødt til at foreslå en mekanisme, der beskytter de sårbare forbrugere, fortrinsvis via det generelle velfærdssystem. Hvis den ydes gennem energimarkedet, vil den kunne gennemføres via ordninger såsom en solidarisk tarif eller som en rabat på energiregningen. Omkostningerne i forbindelse med sådanne ordninger vil skulle

²² Se rapporten "Benchmarking af gennemførelsen af intelligente målersystemer i EU-27 med fokus på elektricitet", COM(2014) 356.

afholdes af de ikke-støtteberettigede forbrugere i fællesskab. Det er følgelig afgørende, at et sådant system er ordentligt målrettet for at holde de samlede omkostninger nede og begrænse de fordrejninger, der opstår ved en regulering af priserne (f.eks. at underskud relateret til energitarifferne ikke øges yderligere i medlemsstaterne).

2.3. Energieffektivitet, der bidrager til en begrænsning af efterspørgslen

Det Europæiske Råd fastsatte i oktober 2014 et vejledende mål på EU-niveau for forbedring af energieffektiviteten på mindst 27 % inden 2030. Dette mål vil blive revideret i 2020 med henblik på at fastsætte et EU-mål på 30 %. Det er i den forbindelse nødvendigt at se på energieffektivitet med nye øjne og behandle det som en selvstændig energikilde, fordi den repræsenterer værdien af den sparede energi. Kommissionens vil som en del af revideringen af markedsudformningen sikre, at energieffektivitet og styring af efterspørgslen kan konkurrere på lige vilkår med produktionskapacitet.

En stor del af arbejdet skal udføres på nationalt, regionalt og lokalt niveau, men Kommissionen kan spille en stærk rolle med hensyn til at skabe de rigtige rammer for fremskridt. Kommissionen vil derfor opfordre medlemsstaterne til at lade energieffektivitet veje tungt, når de udvikler deres politikker.

EU har allerede fastsat verdens førende sæt foranstaltninger, så vores energiforbrug bliver mere effektivt. Takket være lovgivning om energimærkning og miljøvenligt design kan forbrugerne træffe informerede valg om energiforbrug. Selv om alle økonomiske sektorer skal træffe foranstaltninger for at øge effektiviteten af deres energiforbrug, vil Kommissionen være særligt opmærksom på de sektorer, der har et stort energieffektivitetspotentiale, dvs. navnlig transport- og byggesektoren. Kommissionen vil skabe yderligere synergier mellem energieffektivitetspolitikker, ressourceeffektivitetspolitikker og den cirkulære økonomi. Det drejer sig bl.a. om potentialet ved at konvertere affald til energi.

Øget energieffektivitet i byggesektoren

Opvarmning og afkøling er den største kilde til energieforsøgelse i Europa, og størstedelen af Europas gasimport anvendes til disse formål. Der kan høstes enorme effektivitetsgevinster ved brug af fjernvarme- og fjernkøling, hvilket Kommissionen vil udarbejde en strategi for.

Der er behov for handling i medlemsstaterne, især på lokalt og regionalt niveau, for at kunne udnytte potentialet for energieffektivitet i bygninger. Det er fortsat en udfordring at tiltrække de nødvendige investeringer, hvilket først og fremmest skyldes mangel på viden om og ekspertise inden for finansiering af mindre foranstaltninger. Kommissionen vil støtte måder, der letter adgangen til eksisterende finansiering og tilbyde brugsklare skabeloner for finansielle instrumenter, som kan anvendes af de europæiske struktur- og investeringsfonde, forvaltningsmyndigheder og interessenter, fremme nye finansieringsordninger baseret på risiko- og indtægtsdeling, udvikle nye finansieringsteknikker og yde teknisk bistand. Finansiell støtte skal kombineres med teknisk bistand for at samle små projekter i større projekter for således at nedbringe transaktionsomkostningerne og i stort omfang tiltrække den private sektor.

Det arbejde, som udføres af initiativet "Intelligente byer og samfund" og borgmesteraftalen, hvis drivkraft primært er borgmestrene, civilsamfundsorganisationerne, investorerne, de finansielle institutioner og tjenesteudbydere, er vigtigt for at skabe fremskridt med hensyn til energieffektivitet i og

uden for EU. Dette arbejde har Kommissionens fulde opbakning. Kommissionen vil, som bidrag til G20's energieffektivitetshandlingsplan, også udvikle et initiativ vedrørende global topkvalitet for politikudformning vedrørende energieffektivitet. Kommissionen vil kraftigt fremme vedtagelsen af ambitiøse energieffektivitetsmål i fora som FN's initiativ om bæredygtig energi og Det Internationale Energiagentur. Da EU indtager en global førerposition inden for energieffektivitetsteknologi, bør dette være en drivkraft for eksport, vækst og beskæftigelse i EU.

EU's fonde og investeringer fra EIB kan gøre en enorm forskel. Den europæiske fond for strategiske investeringer gør det muligt at mobilisere store investeringer i renovering af bygninger. Investeringer på dette område kan give store afkast i form af vækst og beskæftigelse.

Mod en energieffektiv og dekarboniseret transportsektor

Transport tegner sig for mere end 30 % af det endelige energiforbrug i Europa. Hvis energieffektivitetspotentialet skal udvikles, kræver det et fortsat fokus på en stramning af CO²-emissionsstandarderne for personbiler og varevogne i perioden efter 2020 og på foranstaltninger, der skal øge brændstoffektiviteten og reducere CO²-emissionerne for tunge erhvervskøretøjer og busser. Bedre trafikforvaltning bør ligeledes promoveres som et moderne, fremadskuende værktøj til reduktion af CO²-emissionerne.

Det bør ledsages af foranstaltninger for bedre udnyttelse af det indre markeds potentiale og internalisering af de eksterne omkostninger. Kommissionen vil fremme brugen af vejafgiftsordninger baseret på "forureneren betaler-princippet" og "brugeren betaler-princippet" og øge sin indsats for at skabe et fælles europæisk transportområde, som bygger på en mere optimeret brug af bilparken. Der kan spares betydelige mængder brændstof ved at fjerne forhindringerne for mindre CO²-intensive transportformer som eksempelvis jernbanetransport, søtransport og indre vandveje, og ved at gøre disse former mere attraktive og omkostningseffektive. Kommissionen vil fremme initiativet Shift2Rail²³ yderligere.

Kommissionen vil ligeledes træffe foranstaltninger for at dekarbonisere transportsektoren, som fortsat hovedsageligt anvender olieprodukter. Det vil kræve en gradvis omlægning af hele transportsystemet samt en øget udvikling og anvendelse af alternative brændstoffer. Kommissionen vil tage yderligere skridt for at fremme en hurtig udbredelse af den nødvendige infrastruktur, dvs. tankstationer eller genopladningsstationer²⁴. Markedsudbredelsen af sådanne køretøjer afhænger af, at infrastrukturen, køretøjerne og brændslerne tages i brug samtidigt.

Elektrificering af transportområdet er afgørende for at bryde olieafhængigheden og dekarbonisere transporten, navnlig hvad angår vej- (kort- og langdistance) og jernbanetransport. Europa skal fremskynde elektrificeringen af sin bilpark og af andre transportformer og blive førende inden for elektromobilitet og energilagringsteknologier. Det kræver fuld integration af elektriske køretøjer i bytrafikpolitikkerne og i elektricitetsnettet, både som energiforbrugere og potentielle lagerfaciliteter.

2.4. Dekarbonisering af økonomien

²³ Forordning (EU) nr. 642/2014 om oprettelse af fællesforetagendet Shift2Rail.

²⁴ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/94/EU af 22. oktober 2014 om etablering af infrastruktur for alternative brændstoffer.

En ambitiøs klimapolitik er en integreret del af vores energiunion. EU's klimapolitik er baseret på et EU-dækkende CO²-marked (EU's emissionshandelssystem), ambitiøse med retfærdige mål for reduktion af CO²-emissioner for sektorerne uden for emissionshandelssystemet og en energipolitik, som gør Den Europæiske Union til nummer ét inden for vedvarende energi.

En ambitiøs EU-klimapolitik

Aftalen om energi- og klimarammen for 2030 har fastsat et mål for en reduktion af EU's egne emissioner på mindst 40 % sammenlignet med 1990. Det er et ambitiøst bidrag til de internationale klimaforhandlinger, som skal føre til indgåelsen af en bindende klimaaftale i 2015. Bidraget uddybes i meddelelsen vedrørende "Vejen til Paris", som offentliggøres samtidigt med nærværende strategiske ramme for energiunionen. Kommissionen vil sammen med medlemsstaterne gå i dialog med de store økonomier for at overbevise dem om at dele den europæiske ambition. Det vil ske via et aktivt europæisk klimadiplomati, som gør fuld brug af handels- og udviklingsinstrumenterne.

Hjørnestenen i Europas klimapolitik er et velfungerende emissionshandelssystem. Som et resultat af markedsstabilitetsreserven og de foranstaltninger, der er nødvendige for at leve op til det øgede ambitionsniveau i rammen for 2030, vil EU's emissionshandelssystem fastsætte en hensigtsmæssig pris på CO²-emissioner og stimulere omkostningseffektive reduktioner af CO²-emissionerne. Europa-Kommissionen ønsker, at EU's emissionshandelssystem fuldt ud skal spille rollen som teknologineutral, omkostningseffektiv og EU-dækkende drivkraft for lavemissionsinvesteringer. Systemet styrker via sin prisdannelse på EU-niveau det indre energimarkeds funktionsmåde og stimulerer udbredelsen af vedvarende energi og andre lavemissions- og energieffektive teknologier. Politikker til forhindring af CO²-lækager skal afspejle de andre store økonomiers indsats på området.

Hvad angår de sektorer, som ikke er omfattet af EU's emissionshandelssystem, er der stadig brug for at sætte nationale mål, ligesom jord- og skovbrugssektorerne vil skulle indarbejdes i EU's 2030-ramme for at sikre, at også disse sektorer har de rette incitamenter til at begrænse CO²-emissionerne og bidrage til kampen mod klimaforandringerne.

Verdensførende inden for vedvarende energi

Den Europæiske Union har forpligtet sig til at blive verdensførende inden for vedvarende energi, dvs. det globale centrum for udvikling af næste generation af teknisk avancerede og konkurrencedygtige vedvarende energiformer. EU har også fastsat et EU-mål for andelen af vedvarende energi på mindst 27 % i 2030.

EU er allerede på rette vej med hensyn til at nå 2020-målet på 20 % vedvarende energi i energimixet. Omkostningerne til ny vind- og solcelleenergikapacitet er blevet betydeligt mindre, hvilket i høj grad skyldes EU's bestræbelser på området, og reformer af støtteordninger, der skal sænke omkostningerne yderligere, er undervejs. For at nå målet på 27 % er der imidlertid nye udfordringer, der skal tackles.

For gradvist og effektivt at integrere produktion af vedvarende energi i et marked, som fremmer konkurrencedygtige vedvarende energikilder og skaber innovation, skal energimarkederne og -netene være egnede til vedvarende energi²⁵. Den eksisterende

²⁵ For at markederne kan gøres klar til vedvarende energi, skal de kortsigtede markeder udvikles til at være dybdegående, likvide markeder, der fungerer i realtid. De eksisterende elnet, som er udformet og

lovgivning og de nye markedsregler skal gennemføres fuldt ud, så de muliggør udbredelse af nye teknologier for intelligente net og en styring af efterspørgslen, der skaber en effektiv energiomstilling.

Produktion af vedvarende energi skal, i tråd med retningslinjerne for statsstøtte til miljøbeskyttelse og energi, støttes gennem markedsbaserede ordninger, som retter op på markedssvigt, sikrer omkostningseffektivitet og undgår overkompensation eller forstyrrelser. Billig finansiering til kapitalkrævende produktion af vedvarende energi afhænger af en stabil investeringsramme, som nedbringer den reguleringsmæssige usikkerhed. Der er brug for at sikre investorernes tillid og for at tiltrække investeringer fra internationale fonde, store projektledere, kooperative virksomheder og private forbrugere inden for en markedsbaseret ramme, som holder kapitalomkostningerne nede. Kommissionen vil fremme samarbejdet²⁶ og ensartetheden mellem de nationale politikker for at skabe større åbning af grænserne. Det skal ske ved at føre dybdegående drøftelser med medlemsstaterne om den respektive vejledning fra Kommissionen²⁷ og retningslinjerne for statsstøtte til miljøbeskyttelse og energi.

Beslutninger om investeringer i elektricitet fra vedvarende energikilder skal tage højde for de fysiske forhold i forbindelse med ressourcetilgængeligheden og nettet, almenhedens accept, samt stedet, hvor forbruget finder sted, og de administrative forhindringer. Endvidere vil udviklingen af ny infrastruktur, især sammenkoblinger, mindske omkostningerne ved at integrere elektricitet fra vedvarende energi i det indre energimarked.

EU skal investere i avancerede, bæredygtige alternative brændstoffer, herunder produktion af biobrændstoffer, og i bioøkonomien som helhed. Det gør det muligt for at bevare den teknologiske og industrielle førerposition og nå klimamålene. EU vil også skulle tage højde for den virkning, som bioenergi har på miljøet, arealanvendelsen og fødevarerproduktionen. EU's investeringsplan og andre EU-finansieringskilder vil kunne hjælpe med at sikre den påkrævede finansiering.

2.5. En energiunion for forskning, innovation og konkurrenceevne

En ny strategi for forskning og innovation (F&I) skal være en central del af energiunionen. Hvis Europas energiunion skal blive verdensførende inden for vedvarende energi, skal den føre an i brugen af næste generation af vedvarende energiteknologi og energilagringssløsninger.

Et vigtigt aspekt af målet om at gøre energiunionen til drivkraft for vækst, beskæftigelse og konkurrenceevne er at sørge for, at EU går forrest, når det drejer sig om intelligente net og intelligent teknologi i hjemmene, ren transport og rent fossile brændstofteknologier samt verdens mest sikre kernekraftsproduktion.

ofte forvaltes inden for den konventionelle elproduktion på nationalt plan, er ikke velegnede til en fremtid, hvor forsyning fra vedvarende energikilder vil spille en stadig større rolle, og hvor der er behov for at kompensere for nettenes forskelligartethed.

²⁶ Adskillige medlemsstater ønsker at anvende samarbejds mekanismer fra direktivet om vedvarende energi for at opfylde deres nationale mål på omkostningseffektiv vis. Kommissionen vil støtte denne proces ved at hjælpe medlemsstaterne med at finde løsninger på tekniske og finansielle problemer relateret til disse grænseoverskridende mekanismer.

²⁷ Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene "European Commission guidance for the design of renewables support schemes", SWD(2013) 439; "Guidance on the use of renewable energy cooperation mechanism", SWD(2013) 440.

Selv om der er gjort betydelige fremskridt med hensyn til at forbedre effektiviteten af Europas forskningsprogrammer, kan der stadig gøres mere. Vi er stadig langt fra fuldstændig koordineret og fokuseret forskning, som på effektiv vis sætter fælles mål for EU's og medlemsstaternes programmer. Hvis vi skal nå vores mål, skal vi kunne få så meget som muligt ud af hver enkelt euro, der investeres i EU. Det indebærer en integreret tilgang, så der skabes synergier. Vi skal arbejde sammen om at koordinere vores indsats og skabe resultater, og der skal etableres mere effektive forbindelser mellem forskningen og industrien, så nye teknologier kan blive markedsført i EU.

En ny europæisk F&I-tilgang²⁸ til energi skal fremskynde omlægningen af energisystemet, så vi når disse mål. Tilgangen skal bygge på Horisont 2020 og involvere alle medlemsstater, interessenter og Kommissionen.

Tiltagene skal grupperes ud fra de fire følgende centrale prioriteter, som medlemsstaterne og Kommissionen forpligter sig til at indfri:

- At være verdensførende inden for udvikling af næste generation af vedvarende energiteknologier, herunder miljøvenlig produktion og anvendelse af biomasse og biobrændstoffer, og udvikling af energilagringssystemer
- At fremme forbrugernes deltagelse i energiomstillingen via intelligente net, intelligente husholdningsapparater, intelligente byer og automatiserede systemer i hjemmet
- At skabe effektive energisystemer og udnytte teknologien med henblik på at gøre bygningsmassen energineutral
- At skabe mere bæredygtige transportsystemer, som i stor stil udvikler og anvender innovative teknologier og tjenester for at øge energieffektiviteten og reducere CO²-emissionerne.

Udover disse fire fælles prioriteter er der yderligere forskningsprioriteter, som fortjener en langt højere grad af samarbejde mellem Kommissionen og de medlemsstater, der ønsker at anvende disse teknologier:

- En fremadskuende tilgang til CO²-opsamling og -lagring (CCS) og opsamling og anvendelse af CO² (CCU) i el- og industrisektoren, hvilket vil være afgørende for at nå klimamålene for 2050 på omkostningseffektiv vis. Det vil kræve en gunstig politisk ramme, herunder en reform af emissionshandelssystemet og den nye innovationsfond, som skal give virksomhederne og investorerne den øgede klarhed, som er nødvendig for at videreudvikle denne teknologi.
- Næsten 30 % af EU's elektricitet stammer fra nuklear energiproduktion²⁹. EU skal sikre, at medlemsstaterne anvender de højeste standarder for sikkerhed, affaldshåndtering og ikke-spredning. EU skal ligeledes sørge for at bevare sin teknologiske førerposition på det nukleare område, herunder gennem ITER³⁰, så vi ikke øger vores energi- og teknologiafhængighed.

En innovationsdrevet omstilling til en lavemissionsøkonomi giver gode muligheder for vækst og beskæftigelse. Der vil opstå nye erhvervssektorer, forretningsmodeller og

²⁸ Den skal omfatte en ajourført strategisk energiteknologiplan og en strategisk forsknings- og innovationsdagsorden.

²⁹ Se meddelelse fra Kommissionen om en EU-strategi for energisikkerhed, COM (2014) 330.

jobprofiler. Den teknologiske førerposition skal ledsages af en udvikling af industriens produktionskapacitet eller teknologiforsyningskæder i hele Europa. Det kræver, at forskningen, industrien, den finansielle sektor og de offentlige myndigheder bringes sammen. I den forbindelse vil en effektiv industristrategi gøre det muligt for EU's industri at drage fordel af fordelene ved at være først på markedet, både på de hjemlige og de internationale teknologimarkeder, hvilket vil få en positiv virkning på konkurrenceevnen og jobskabelsen.

Kommissionen vil undersøge, hvordan offentlige udbud kan udnytte det potentiale, der ligger i at fungere som katalysator for innovation i både industrien og i virksomhederne og for grøn vækst både i og uden for EU's grænser. Den vil gøre fuld brug af EU's handelspolitik, så teknologier og tjenester relateret til energiunionen får lettere adgang til udenlandske markeder, ligesom den vil beskytte EU-markedet mod illoyal handelspraksis og støtte andre lande i deres bestræbelser på at skabe moderne og bæredygtige energisystemer. Kommissionen vil arbejde sammen med medlemsstaterne og regionerne for at skabe synergier mellem de forskellige EU-fonde og udnytte det fulde potentiale ved samhørighedspolitikens finansiering af innovation.

Forandring indebærer også en tilpasning af visse sektorer, virksomhedsmodeller eller jobprofiler. Der vil skulle iværksættes efteruddannelse eller andre uddannelsesforløb for nye eller tilpassede jobprofiler, så de svarer til virksomhedernes nye behov og udstyrer folk med solide professionelle færdigheder. En energiomstilling, som er ret og rimelig, vil derfor kræve omskoling eller opkvalificering af ansatte i visse sektorer og, hvis det er nødvendigt, sociale foranstaltninger på det pågældende niveau. De sociale partneres førstehåndsviden og erfaring er i den forbindelse helt afgørende. Kommissionen vil informere de sociale partnere og opfordre dem til at indarbejde energiomstilling i den sociale dialog på europæisk niveau.

3. Forvaltning af energiunionen

Energiunionen har også brug for en integreret forvaltnings- og overvågningsproces, som sikrer, at energirelaterede tiltag på europæisk, regionalt, nationalt og lokalt niveau på sammenhængende vis bidrager til energiunionens mål. Forvaltningsprocessen bør tjene følgende formål:

- Samle energi- og klimaforanstaltninger og foranstaltninger inden for andre relevante politiske områder, således er der skabes mere og mere langvarig politisk sammenhæng. Det vil ligeledes give investorerne langvarig sikkerhed og vejledning
- Sikre gennemførelse af det indre marked for energi og opnåelse af målene for energi- og klimarammen for 2030, navnlig ved hjælp af gennemførelse af de aftalte 2030-mål for vedvarende energi, energieffektivitet, sektorerne uden for emissionshandelssystemet og sammenkoblinger
- Ensrette de eksisterende planlægnings- og rapporteringskrav med henblik på at undgå en unødvendig administrativ byrde
- Indgå i en energidialog med interessenter for at støtte den politiske beslutningstagning og det aktive engagement i forvaltningen af energiomlægningen
- Uddybe samarbejdet mellem medlemsstaterne, herunder på regionalt niveau, og med Kommissionen
- Forbedre de data, analyser og efterretninger, der er nødvendige for at understøtte energiunionen, ved at samle relevant viden og gøre den let tilgængelig for alle interessenter

- Årligt rapportere til Europa-Parlamentet og Rådet om energiunionens fremskridt med henblik på at tackle de vigtigste problemer og sætte den politiske dagsorden.

Kommissionen vil iværksætte en dynamisk forvaltningsproces for den europæiske energiunion. Selv om der er en tydelig forbindelse mellem denne forvaltningsproces og det europæiske semester, vil de to processer blive forvaltet hver for sig.

4. Gennemførelse af energiunionen

For at nå målet om en energiunion skal indsatsområderne i denne strategi give resultater. Områderne er opsummeret i femten punkter nedenfor. Den tilhørende køreplan viser, hvilke initiativer, der skal udvikles som del af strategien. Køreplanen omfatter en klar tidsplan for vedtagelse og gennemførelse og angiver, hvem der er ansvarlig for hvilke initiativer. Kommissionen betragter disse som indbyrdes sammenhængende og i overensstemmelse med det ambitionsniveau, der er nødvendigt for at forandre Europas energisystem.

En succesfuld gennemførelse afhænger af det politiske engagement blandt alle de implicerede aktører, heriblandt EU's institutioner, medlemsstaterne, Den Europæiske Investeringsbank og andre interessenter, også på regionalt og lokalt niveau, i henhold til nærhedsprincippet, proportionalitetsprincippet og princippet om bedre regulering.

EU skal være i stand til at reagere på uforudsete begivenheder og gribe nye muligheder samt forudsige og tilpasse sig fremtidige tendenser. Når det er nødvendigt, vil Kommissionen gøre brug af sin initiativret til at komme med en passende respons på begivenhederne.

Kommissionen opfordrer Europa-Parlamentet og Rådet til at støtte denne strategi for energiunionen og deltage aktivt i dens gennemførelse i tæt samarbejde med alle relevante interessenter.

*

* *

Energiunionens 15 indsatsområder

1. Fuld gennemførelse og streng håndhævelse af eksisterende energilovgivning og anden relateret lovgivning er den højeste prioritet for etablering energiunionen.

- Kommissionen vil anvende alle instrumenter for at sikre, at medlemsstaterne fuldt ud gennemfører energilovgivningen, navnlig den tredje pakke vedrørende det indre marked for energi, og den vil håndhæve traktatens konkurrenceregler strengt.

2. EU skal diversificere gasforsyningen og gøre den mere modstandsdygtig over forsyningsafbrydelser.

- Kommissionen vil i 2015-2016 foreslå en pakke for modstandsdygtighed og diversificering af gasforsyningen ved at revidere den eksisterende forordning om gasforsyningssikkerhed.
- Kommissionen vil udvikle en omfattende strategi for flydende naturgas (LNG) og lagring heraf.
- Kommissionen vil arbejde sammen med medlemsstaterne om at skabe adgang til alternative leverandører, herunder fra den sydlige gaskorridor, Middelhavsområdet og Algeriet, med henblik på at mindske den nuværende afhængighed af individuelle leverandører.

3. Mellestatslige aftaler skal fuldt ud overholde EU-lovgivningen og være mere gennemsigtige.

- Kommissionen vil i 2016 fremlægge forslag om revidering af afgørelsen om mellemstatslige aftaler for således at sikre, at aftalerne er i overensstemmelse med EU-lovgivningen, før de forhandles, involvere Kommissionen i sådanne forhandlinger, udvikle standardkontraktbestemmelser, som dækker EU-reglerne, og gøre de kommercielle gasforsyningskontrakter mere gennemsigtige.

4. Den rette infrastruktur er en forudsætning for at fuldføre energimarkedet, integrere vedvarende energi og skabe energisikkerhed.

- Kommissionen vil støtte gennemførelsen af store infrastrukturprojekter, navnlig energiinfrastrukturprojekter af fælles interesse, ved hjælp af de tilgængelige finansielle midler, f.eks. Connecting Europe-faciliteten, de europæiske struktur- og investeringsfonde og den fremtidige europæiske fond for strategiske investeringer
- Kommissionen vil samle oplysninger om EU-finansierede infrastrukturprojekter med henblik på at skabe større sammenhæng og maksimere deres virkninger.
- Kommissionen vil etablere et særligt energiinfrastrukturforum, hvor medlemsstaterne, regionale samarbejdsgrupper og EU's institutioner kan drøfte fremskridtene inden for de store infrastrukturprojekter. Forummet vil træde sammen første gang i slutningen af 2015.

5. Det kræver en revidering af den nuværende markedsudformning at skabe et smidigt indre marked for energi til gavn for borgerne, sikre forsyningssikkerhed, integrere vedvarende energi i markedet og rette op på den nuværende ukoordinerede udvikling af medlemsstaternes kapacitetsmekanismer.

- Kommissionen vil foreslå lovgivning om forsyningssikkerheden for elektricitet i 2016.
- Kommissionen vil i 2015 fremlægge forslag om en ny europæisk udformning af elektricitetsmarkedet, som vil blive fulgt op af lovforslag i 2016.

6. Den lovramme, som er fastsat i den tredje pakke vedrørende det indre marked for energi, skal udvikles yderligere for at skabe et smidigt indre marked for energi for både borgere og virksomheder.

- Kommissionen vil i 2015-2016 revidere denne lovramme, især ACERs og ENTSOs funktionsmåde, og fremlægge forslag om passende foranstaltninger, der skal styrke den europæiske lovramme.

7. Regionale tilgange til markedsintegration er et vigtigt skridt på vejen frem mod et fuldt ud integreret energimarked i EU.

- Kommissionen vil udvikle retningslinjer for regionalt samarbejde og deltage aktivt i de regionale samarbejdsorganer sammen med medlemsstaterne og interessenterne.

8. Større gennemsigtighed i energiomkostningerne og -priserne såvel som i graden af offentlig støtte vil øge markedsintegrationen og indkredse de elementer, der forstyrrer det indre marked.

- Kommissionen vil hvert andet år udarbejde rapporter om energipriser, tilbundsgående analyser af, hvilken rolle skatter, afgifter og subsidier spiller, og stræbe efter at udfase de regulerede priser under kostprisen.
- På nationalt og lokalt niveau bør der træffes foranstaltninger for at beskytte sårbare forbrugere gennem social politik.

9. EU har sat sig et mål for energibesparelser på mindst 27 % i 2030.

- Kommissionen vil i 2015 og 2016 gennemgå al relevant lovgivning om energieffektivitet og vil i givet fald foreslå ændringer, der kan understøtte 2030-målet.
- Medlemsstaterne og regionerne bør gøre større brug af de europæiske fonde for renovering af boliger.

10. Bygninger har et enormt potentiale for forbedringer i energieffektiviteten. Ombygning af eksisterende bygninger for at gøre dem energieffektive og fuld brug af bæredygtig rumopvarmning og -afkøling vil nedbringe EU's import af energi, øge energisikkerheden og mindske energiomkostningerne for de private forbrugere og virksomhederne.

- Kommissionen vil udvikle initiativet "Smart Financing for Smart Buildings", som skal gøre eksisterende bygninger mere energieffektive ved at lette adgangen til eksisterende finansieringsinstrumenter.

- Kommissionen vil fremlægge en strategi, der skal gøre det lettere at investere i opvarmning og afkøling.

11. EU skal fremskynde energieffektivitet og dekarbonisering i transportsektoren, sektorens gradvise omlægning til alternative brændsler og integreringen af energi- og transportsystemerne.

- Kommissionen vil fremlægge forslag om en omfattende transportpakke, der skal fremme en mere effektiv prissætning på infrastruktur, udbrede brugen af intelligente transportløsninger og øge energieffektiviteten.
- Kommissionen vil træffe yderligere foranstaltninger for at skabe de rette markedsbetingelser for en øget brug af alternative brændsler og for at fremme indkøb af rene køretøjer. Dette skal ske ved hjælp af en blanding af nationale, regionale og lokale foranstaltninger, der støttes af EU.

12. Ved Det Europæiske Råds møde i oktober aftalte EU en energi- og klimaramme for 2030. Den skal nu gennemføres. EU vil yde et ambitiøst bidrag til de internationale klimaforhandlinger.

- Kommissionen vil fremsætte lovforslag for at nå det EU-mål for reduktion af drivhusgasemissioner, som blev aftalt ved Det Europæiske Råds møde i oktober, både i emissionshandelssystemet og i sektorerne uden for.

13. EU har aftalt et mål for vedvarende energi på mindst 27 % på EU-plan.

- Kommissionen vil fremlægge forslag om en ny pakke for vedvarende energi i 2016-2017. Pakken vil omfatte en ny politik for bæredygtig biomasse og biobrændstoffer såvel som lovgivning, der sikrer, at EU's mål for 2030 kan nås på omkostningseffektivt vis.

14. EU skal udvikle en fremadskuende energi- og klimarelateret forsknings- og innovationsstrategi for at bevare Europas teknologiske førerstilling og øge eksportmulighederne.

- Kommissionen vil i 2015-2016 fremlægge forslag om en europæisk forsknings- og innovationsstrategi for energi, som vil omfatte en ajourført strategisk energiteknologiplan og en strategisk forsknings- og innovationsdagsorden med et begrænset antal vigtige prioriteter og klare mål.
- Kommissionen vil udvikle et initiativ om global teknologi og lederskab inden for innovation på energi- og klimaområdet med henblik på at skabe beskæftigelse og vækst.

15. EU vil anvende alle eksterne politiske redskaber for at sikre, at et stærk forenet EU indgår i en konstruktiv dialog med sine partnere og taler med én stemme, når det drejer sig om energi og klima.

- Kommissionen vil sammen med HR/NF og medlemsstaterne puste nyt liv i EU's energi- og klimadiplomati.
- Derudover vil Kommissionen sammen med HR/NF udarbejde en aktiv dagsorden, som skal styrke EU's energisamarbejde med tredjelande, herunder samarbejdet om

vedvarende energi og energieffektivitet.

- Kommissionen vil gøre fuld brug af EU's eksterne handelspolitik for at øge adgangen til energiressourcer og udenlandske markeder for europæisk energiteknologi og energitjenester.